

ŠIFRA: TRŽAŠKO SODIŠČE

SODNA OBRAVNAVA

Nastopajo:

TONI Cosulich – obdolženec na sodni obravnavi

IVAN De Martinis – znani kriminallec

ROBERT Danieli – žrtev zločina

SODNICA

ODVETNIK

MAMA

NIKO

EVA

GLASBENI UVOD

GLASBA SE NEKOLIKO UMAKNE, VENDAR OSTANE V PODLAGI.

SCENA 1 - NA SODIŠČU, HRUP

SODNICA: (udarja s kladivcem po katedru) Mir v dvorani! Miiir!

ODVETNIK: Hvala, gospa sodnica.

SODNICA: Lahko nadaljujete s pripovedjo.

ODVETNIK: Kot sem pravil, predno me je publika prekinila s hrupnimi pripombami, je treba dobiti vpogled v celotno življenje obdolženca, gospoda Cosulich tu na moji desni, če hočemo razumeti, zakaj in kako je prišlo do kaznivega dejanja.

SODNICA: Se vam ne zdi, da malo pretiravate? Da bi poslušali o celotnem življenju obdolženca? Na stroške davkoplačevalcev? (Hrup se spet malo dvigne) Mir, mir, sem rekla!

ODVETNIK: Dobro, res sem malo pretiraval. A vztrajam, da je treba poznati določene dogodke iz preteklosti obdolženca, da razumemo, kako je prišlo do dejanja.

SODNICA: V redu, samo ne preveč na dolgo.

ODVETNIK: Obdolženec, Toni Cozulich, je vedno imel težko življenje. Zelo težko. Že pri samem porodu so bile težave, saj se je popkovina ovila okoli vrata dojenčka in za nekaj sekund prekinila pretok kisika v možgane. Ravno toliko, da je delno poškodovala tisti del možganov, ki skrbi za motoriko, tako da je ob rojstvu Toni ostal delno ohromljen.

SODNICA: To je vsem vidno, da je obdolženec delno hrom na desni roki in nogi, gospod odvetnik. Ne zapravljajte časa. Kako naj bi to bilo povezano s krvoločnim dejanjem, o katerem razpravljamo danes?

ODVETNIK: Vse ob pravem času. A vam zagotavljam, da je povezano in da vam bo kmalu jasno, kako.

SODNICA: (zavzdihne) Nadaljujte.

ODVETNIK: Oče je mamo zapustil že pred rojstvom, otroka ni nikoli hotel priznati. Vrnil se je na Sicilijo, od koder je prišel službeno, in se nikoli ni ozrl nazaj ali poskrbel za otroka. Mati ga tudi ni nikoli imela rada – po njenem mnenju je bil prav otrok kriv, da jo je partner zapustil in odšel za vedno. Večkrat mu je tudi očitala, da je morala zaradi nosečnosti prekiniti študij na univerzi in poiskati službo kot čistilka. Skratka, očitala mu je, da ji je njegov prihod pokvaril življenje. To, da je bil delno hrom, je še poslabšal njen grenak pogled na svet, saj si je gotovo mislila, da bo morala vse življenje skrbeti za spačenega sina.

SODNICA: To so samo vaša sklepanja, odvetnik, dobro veste, da potrebujemo tu dokumentirana dejstva, ne pa sklepanja.

ODVETNIK: Niso samo sklepanja, to mi je razkril sam obdolženec. A pustimo zdaj to. Rad bi samo, da vsi razumete, kako težko je bilo njegovo življenje že od samega začetka. Najhuje pa se je začelo na višji šoli, ko mlad človek stopa v samostojno življenje in dnevno išče prijateljstva in ljubezni. Za obdolženca pa ni bilo tako...

GLASBENI PREHOD – ZNANA POPEVKA IZ 70. LET, OSTANE V
PODLAGI

SCENA 2 - ŠOLSKI HODNIK

NIKO: (od daleč) Glej, glej, kdo prihaja po hodniku. Spaček Toni. Ej, Toni, kaj prideš z nami brcat žogo po pouku? ... A ne, sem pozabil, ti NE MOREŠ brcat žoge, tvoja desna noga obrača navznoter. Če bi brcal žogo, bi se

stalno vrtel v krogu. Hahaha. Kvečjemu bi te lahko porabili za vratnico, ko imaš že tako trdo nogo! Hahaha.

TONI: O, zabavno, Niko, čestitam. Kaj, če bi vzeli tvojo glavo in jo brcali namesto žoge? Verjetno bi odbijala ravno tako kot žoga, ker je prav tako prazna in polna zraka.

NIKO: Kaj si rekel? Sem prav slišal?

TONI: Ne vem, če si prav slišal. Poskusi ostati v tišini in prisluhni še enkrat, ker moj stavek verjetno še vedno odmeva v tvoji glavi.

NIKO: Kaj pomeni? Ne razumem, kaj hočeš reči.

TONI: Nisem imel nobenega dvoma. Kar še enkrat potrjuje točno to, o čemer govorim. Ti si prava reva.

NIKO: Kakšna reva? Moj oče ima športen avto in si lahko privošči počitnice v tujini za vso družino. Vsako leto. Ne vem, če lahko ti rečeš isto, saj vsi vemo, da je tvoja mama samo čistilka in da očeta ni, da je zbežal, ko te je videl.

TONI: Ne govori o mojem očetu in mami! Nimaš nobene pravice! Ti si reva, ker vse premoženje, ki ga ima tvoj oče, ti ne more kupiti tistega, kar najbolj potrebuješ: malo možganov!

NIKO: Možg... Že spet žališ? Pazi se, spaček!

TONI: Raje spaček kot s slamo v glavi. (se tolče po čelu in spačeno oponaša prizadeto osebo) Deeee... deee... ne razumem... sem neumen... Sem Niko, z možgansko razlikoooo... In niti ne bom omenil, kaj se po mestu govori o tvoji mami...

NIKO: Sem ti rekel, da se pazi! Zdaj je prepozno.

ZAGRABI TONIJA IN GA NEKAJKRAT UDARI TER VRŽE NA TLA –
TONI ZASTOKA. HRUP NARASTE, PRETEP SE NADALJUJE

EVA: (priteče od daleč) Ej, kaj se dogaja tukaj? Niko! Niko! Pusti ga!

NIKO: Ne vtikaj se, Eva, ta spaka si je prislužil to, kar dobiva!

EVA: Nehaj, nehaj, pusti ga, kaj ne vidiš, da se ne more branit?

NIKO: (za trenutek prekine pretepanje) Se ne brani? Še boljše, bom hitreje
odpravil z njim! (nadaljuje z udarci)

EVA: Nehaj, nehaj, drugače grem poklicat profesorje!

NIKO: (prekine; tudi hrup pojenja) V redu, v redu. Tokrat te pustim živega,
spacek, ampak od danes je boljše, če se mi ne približaš! Naslednjič ne
boš imel te krhke deklice, ki te bo rešila pred mano!

EVA: Kaj te ni sram, da pretepaš nekoga, ki je delno paraliziran? Si misliš, da si
bolj moški, če udarjaš nekoga, ki se ne more branit?

NIKO: Bolj moš...? Da se ne more branit? Z besedami se je še kako branil! Ti
nimaš pojma, kako me je žalil. Nisi bila tukaj, nisi slišala. Ta človek je
zloben! Skriva se za svojo spačeno podobo, da bi mu naivni dobrotljivci,
kot si ti, pomagali, potem pa pljuva strupene izjave in nikomur ne
prihrani ničesar.

EVA: Nehaj, pojdi proč!

NIKO: Bi bilo boljše, če bi šla proč tudi ti, Eva, ker ta kača bo tudi tebe ugriznila
in zastrupila, ko se ji boš preveč približala in boš najmanj pripravljena na
udarec. Ti pravim, ta spacek je pokvarjen, je zloben, sama hudobija ga
je. Zato nima nobenega prijatelja. (gre)

EVA: (tiše, pomirjujoče) Je vse prav? Te ni udaril premočno? Se lahko dvigneš?

TONI: (z roko si obriše pod nosom in pihne skozi nosnici) SAM se bom dvignil.
Ne potrebujem pomoči.

EVA: V redu, v redu, sem hotela samo...

TONI: Kaj si hotela? Pomagat ubogi spaki, ki sam ne zmore ničesar? Kaj si
mislila, da ne znam sam poskrbet zase? Že vse življenje skrbim zase, ne
potrebujem nobene pomoči.

EVA: ... bit prijazna...

TONI: Prijazna? Kdo te je poklical? Kdo te je prosil, da priskočiš na pomoč? Da
me bodo zdaj še bolj zavračali, češ da me rešuje krhko dekle? Da bodo
mislili, da sam ne zmorem?

EVA: Ampak jaz...

TONI: Ti kaj? Ti kaj? A? Skvarila si mi načrt! Če bi me pretepel do nezvesti, bi
bil brezpogojno izključen. Za vedno. Od vseh slovenskih šol. Nikoli več
ga ne bi srečal. Ti pa ne, ti si morala prisočiti in ga ustavit! Perfektno.
Kot vse druge ženske, se vtikaš v tuje zadeve in ne razumeš prav ničesar.
Še bolj, morda si še slabša kot druge ženske, ker se vtikaš v nevarne
zadeve.

EVA: Jaz... jaz... (žalostno) Morda je imel Niko prav. Boljše, da grem.

TONI: Ja, pojdi, pojdi. Kot vsi. Izgini! Ne potrebujem te. Ne tebe ne nikogar
drugega!

EVA: (odhaja) Grem, ja. ... Veš, en »hvala« bi bil čisto dovolj, nisem pričakovala
ničesar drugega.

TONI: Pojdi, sem rekel! Kakšno »hvala«! Izgini! Zakaj se vsi vtikajo v moje
življenje? (zase) In zakaj, zakaj se ji nisem raje zahvalil? Kaj je narobe z

mano, zakaj sem zavrnil edino osebo, ki mi je izkazala prijaznost? Nikoli ne bom srečen, nikoli!...

GLASBENI PREHOD

NA SODIŠČU

ODVETNIK: Vidite, dragi gospe in gospodje, obdolženec je bil v šoli stalno tarča nasilnežev. Danes bi seveda taka dejanja definirali kot bulizem, ko se močnejši ali skupina močnejših spravi na šibkega, večina pa samo gleda in ne prepreči nasilja.

SODNICA: Da, gospod odvetnik, o tem smo vsi seznanjeni. V sedemdesetih letih, ko je obdolženec odraščal, se na nobeni šoli ni govorilo o bulizmu. To je bilo žal normalno, da so šibkejši bili žrtev močnejših, in le redki profesorji so take stvari nadzirali in jih pravočasno ustavili.

ODVETNIK: Tako je, gospa sodnica. Toni Cosulich je bil vsa šolska leta žrtev. Žrtev nasilnežev, seveda, a če bolje pogledamo, lahko rečemo, da je bil žrtev celotne družbe. Zapomnite si te moje besede. Obdolženec je zrastel kot žrtev naše družbe.

SODNICA: V redu. Zelo jasno ste prikazali svoj pogled. Nadaljujte, prosim. Upam, da se ne boste več zaustavljali pri davni preteklosti.

ODVETNIK: Nikakor. Rad bi pa orisal drugi prizor iz preteklosti, ko je obdolženec postal odrasel moški. Ker tudi tedaj ni imel lahkega življenja.

SODNICA: Dobro. Povejte, prosim.

GLASBENI PREHOD – POPEVKA IZ 80. LET, PO MOŽNOSTI QUEEN (I Want it All ali Another One Bites The Dust); OSTANE V PODLAGI, KOT DA BI POSLUŠAL PO RADIU

SCENA 3 – DOMA

MAMA: (za vrati, potrka) Toni, kaj delaš?

TONI: Nič, mama, pusti me pri miru!

MAMA: Lahko malo znižaš tisti glasbo? Ne morem kar naprej kričat.

TONI: (jezno) Če bi me pustila pri miru, ne bi bilo problemov. (malo zniža glasbo) Zadovoljna zdaj?

MAMA: Boljše. Kaj prideš dol?

TONI: Kaj delat?

MAMA: Na večerjo. Je pripravljena.

TONI: Na večerjo? (odpre vrata) Kakšno večerjo? Kdo ti je rekel, da ostanem doma na večerji?

MAMA: Oh, sem mislila... Nisi nič povedal... Kaj greš kam ven?

TONI: Ja, mama. Logično. Pri dvajsetih ne bom ostajal doma z mamo pred televizorjem, ne?

MAMA: Bi lahko vsaj obvestil...

TONI: Mama, nehaj! Sem ti rekel, da bom ostal doma in da si želim večerjo? Ne. Torej ne vem, zakaj si jo skuhala tudi zame.

MAMA: (zavzdihne) Nisi rekel, ne. V resnici mi nikoli ne poveš ničesar.

TONI: Nisem več otrok, mama.

MAMA: Daj, povej. S kom greš ven? Je kakšna lepa prijateljica, o kateri ne vem nič?

TONI: Ne, mama. In tudi če bi bilo, gotovo ne bi povedal tebi! Grem ven s prijateljem.

MAMA: S kom? Menda ne spet s tistim Ivanom, ne?

TONI: Ja, z Ivanom, ja. Zakaj ne?

MAMA: Mi ni všeč tisti Ivan.

TONI: Kaj me briga!

MAMA: Ne, res, raje bi videla, če bi se družil s kom drugim. Po možnosti s kakim dekletom, tako da bi nekega dne videla tudi kekega vnučka...

TONI: (še bolj razdražen) Mama, prosim! Katero dekle bi se družilo z mano?

MAMA: Zakaj ne?

TONI: Mama, me vidiš? Si me sploh kdaj videla?

MAMA: Ja, kaj je? Mi ni všeč, da si na obrazu pustil zrast brke, kot tisti ameriški pevec, tisti Freddie nekaj... In tiste dolge lase... Bi bil lepši, če bi se obril in malo ostrigel, bi zgledal mlajši. In mi ni všeč, da si vedno oblačiš tisti usnjen jopič. A razen tega, ne vidim, zakaj se dekleta ne bi družila s tabo.

TONI: Mama! Prvič, te obleke mi pristajajo, ker odgovarjajo mojemu pogledu na svet. Hard rock in metal mi dajeta energijo. Če bi se oblačil kot hočeš ti, bi zgledal kot en starček. Drugič, ni Freddie Nekaj, je Freddie Mercury, in je najboljši pevec na svetu. Če sem mu podoben, je dobro, nekateri me že kličejo Freddie, ko me vidijo. Zato brki in dolgi lasje ostanejo. Tretjič, dekleta so neumna. Ženske ste neumne. Nerazumljive. Delajo same neumne stvari. Mi grejo na živce, so sitne, tečne. Čim manj imam opravka z njimi, tem boljše. Četrto, ko sem te vprašal, če si me kdaj

pogledala, sem mislil na to, na hromo roko in nogo, na mojo deformacijo, na spačenost.

MAMA: Saj nista popolnoma hromi, saj lahko premikaš bodisi roko kot nogo...

TONI: Ja, ju premikam, a slabo. Šepam in obračam stopalo navznoter. Če poskusim teči, se vedno spotaknem in padem. Roko držim vedno upognjeno, ne morem je stegniti. Dajem vtis, da sem prizadet, čeprav so moji možgani popolnoma normalni, in vsi ravnajo z mano, kot da bi bil prizadet, neumen.

MAMA: Pretiravaš.

TONI: Ne, mama, ne pretiravam. Ti ne veš. Ti ne živiš mojega življenja. Ti ne občutiš vseh tistih pogledov, ko me gledajo, kot da bi bil... spaka, pošast. Ne doživljaš pomilovanja ali sovraštva, ne živiš tega neznosnega bivanja, ki ni podobno nobenemu normalnemu življenju.

MAMA: Tvoje življenje JE normalno, vse življenje sem se trudila, da bi ti nudila vse mogoče, kolikor sem le mogla.

TONI: A ja? Pojma nimaš, kaj je normalno in kaj ni. In nisem jaz kriv, da sem tak. Ti si. Ja, ti si kriva! Zakaj me nisi pustila, da umrem ob rojstvu? Zakaj nisi pustila, da bi se popkovina stisnila okoli mojega vrata tako močno, da bi nehal dihat? Ali zakaj nisi splavila, ko te je moj oče zapustil? Zakaj nisi sebi in meni naredila to veliko uslugo?

MAMA: (stoka) Kako si nehvaležen. Nisem mogla. Ker sem te ljubila, od samega trenutka, ko sem začutila bitje v sebi.

TONI: Kako ljubila? Če sem ti pokvaril življenje, tko da nisi mogla kočat študija na univerzi?

MAMA: Tega nisem nikoli rekla...

TONI: Si gotova, da nisi res nikoli rekla tega? Spomnim se, da si. In tudi če ne bi, ni bilo treba! To misliš, tudi če ne rečeš, in vedno imam občutek, da me sovražiš, ker sem se rodil.

MAMA: Ni res. Če sem ti kdaj dala ta občutek...

TONI: Vsaki dan!

MAMA: ...Če sem ti res dala ta občutek, ali če sem kdaj v jezi to izrekla, se ti opravičujem. Veš, da ni tako, da... Da je sicer res, da sem morala prekiniti univerzitetni študij, ampak... Ni važno, ker moja ljubezen je vedno bila močnejša od katere koli zagrenjenosti.

TONI: Ja, to rečeš zdaj, da bi opravičila svoje ravnanje. Vedno mi je bilo jasno, da sem ti povzročil življenjsko razočaranje. Lahko rečeš, kar hočeš, ampak jaz že vem.

MAMA: Ti vedno misliš, da veš...

TONI: In sploh, zakaj se moraš vedno vtikati v moje osebne zadeve? Kaj me ne bi enkrat, samo enkrat, pustila pri miru?

SLIŠI SE HUPO

TONI: To je Ivan. Grem.

MAMA: Ne hodi. Prosim. Tisti Ivan ni v redu.

TONI: Ti si se v to prepričala, ker ga nekateri imenujejo »Ivan Grozni«, ampak ni tako grozen.

MAMA: Če ga imenujejo Ivan Grozni, bo tudi kak tehten razlog za to. Ne vem, moj šesti čut mi pravi, da je nevaren, da je zmožen česarkoli. Ima neko čudno luč v očeh. Mi ni všeč.

TONI: Meni pa je. In veš, zakaj? Ker je edini, ki me je od vsega začetka sprejel takega, kot sem. Nikoli mi ni težil z mojo delno paralizo, zanj sem vedno bil samo prijatelj, enakovreden drugim.

MAMA: Kaj sploh ima druge prijatelje? Se bojim, da te je sprejel brezpogojno, ker te hoče manipulirat...

TONI: Vidiš, tudi ti misliš, da sem prizadet in da se zaradi tega pustim manipulirat?

MAMA: Nisem rekla tega...

TONI: Z njim se počutim svobodnega, vliva mi samozavest. Z njim sem močnejši, nimam fizičnih pregrad, ljudje naju spoštujejo.

MAMA: Ljudje ga ne spoštujejo, se ga bojijo, ker je nevaren, brutalen.

TONI: Ne. Ljudje ga spoštujejo, ker ve, kaj hoče, in vedno doseže vse cilje, ki si jih zastavi. In jaz z njim. Zato mi paše.

MAMA: Ne hodi, te prosim...

TONI: Mama, nehaj sitnarit! Pusti me, da živim svoje življenje na svoj način!

KORAKI, ZALOPUTNE Z VRATI. ZA VRATI SE SLIŠI STOKANJE MAME

TONI: (sebi) Že spet. Že spet sem bil surov. Z mamo se ne morem pogovarjat normalno, vedno me pripelje do tega, da se razjezim. Zakaj ne morem enkrat bit bolj prijazen?

IVAN: (od daleč) Ej, kaj se ustavljaš? Greva? Daj!

TONI: (med premikanjem) Ja, ja, pridem. Ta stara je spet sitnarila.

IVAN: (bliže) Sem ti že stokrat rekel, da je treba probleme eliminirat. Zakaj ne narediš kot jaz? Starše sem zapustil, takoj ko sem dopolnil 18 let, in jih

nikoli več nisem obiskal. Zanju sem mrtev, in onadva sta mrtva zame.
Tako nimam sitnosti, nimam problemov.

TONI: Saj veš, da ne morem, nimam službe, še vedno moram živeti pri njej.

IVAN: Služba ni problem, preživljaš se lahko tudi z drugimi stvarmi, kot jaz.
Preprodaja ...prepovedanih stvari...

TONI: Saj veš, da se nočem vplesti v mamila.

IVAN: Saj ni nič takega, če tu pa tam komu prodaš nekaj mamil. To je isto kot prodajati prehrano: nekdo je lačen in si želi kupiti, če ne bo kupil pri tebi, bo pa kje drugje, ti mu ne moreš pomagati. Lahko pa prodaš ti in s tem obogatiš... Vsekakor bi lahko tudi prodajal orožje, ne, če nočeš mamil? Zdaj, ko se napetost v Jugoslaviji veča, kroži na oni strani meje polno orožja po dobrih cenah. Če jih kupiš tam in jih potem prodaš tukaj, lahko živiš le od tega. Dovolj da si pazljiv, ko greš čez mejo.

TONI: Ne vem...

IVAN: Ah, daj. Se boš že kdaj prepričal. Morda že danes.

TONI: Danes?

IVAN: Ja, greva streljati. V prljažniku imam dve pištoli in en Kalašnikov. Če greva dovolj globoko na gmajne na Krasu, kjer ni nobenega razen kakega merjasca ali srnjaka, se lahko dobesedno razpištoliva. Morda uloviva še kakega merjasca in ga potem prodava mesarju. Če bo tako, bo moral puliti ven vse krogle, ki jih bova ustrelila v žival, a meso bo vseeno dobro za golaž.

TONI: (navdušeno) Hahaha. Greva!

GLASBENI PREHOD – ROCK PESEM IZ 80. LET

NA SODIŠČU

ODVETNIK: Mislim, da vam je zdaj nekoliko bolj jasno, s kolikšnimi in kakšnimi predsodki se je moral boriti obdolženec. Kakšno težko življenje je imel in kako je v njem postopoma rastlo sovraštvo do vseh ljudi, ki so ga zaničevali.

SODNICA: Že spet vas opominjam, gospod odvetnik, da je to vaše mnenje in da ne spada k sodni obravnavi. Ostanimo pri dejstvih.

ODVETNIK: Seveda, seveda. Važno pa je bilo, da vsi razumemo okoliščine, v katerih je odraščal gospod Cosulich. In da razumemo, da je v celotni zgodbi pravi lopov Ivan De Martinis, bolje znan kot »Ivan Grozni«, ne pa gospod Cosulich. De Martinis ima kazensko evidenco s tolikimi prekrški, da take nismo še videli na našem sodišču, in je znan manipulator. Povsem je prevzel nadzor nad obdolžencem in ga speljal na kriva pota.

SODNICA: Še kaj?

ODVETNIK: Da, gospa sodnica. Obdolženec je zaradi težav v mladosti odigral vlogo pobalina, divjaka, surovega človeka, ker je le tako čutil, da ga ljudje spoštujejo, in ker je tak bil De Martinis, »Ivan Grozni«, ki pa ni igral vloge, temveč je res poznal le nasilje in brutalnost kot edini način soočanja z drugim.

SODNICA: Tudi gospod Cosulich je bil nekajkrat že obsojen zaradi kraje, nasilnega obnašanja, poškodovanja tuje lastnine. Ni sicer hujših prekrškov, vendar ne bi rekla, da je bil prav nedolžen.

ODVETNIK: Saj tu je srž celotne zadeve. Prvič, to je bila maska, ki si jo je gospod Cosulich nadel, da bi lahko še naprej shajal z De Martinisom in drugimi okoli njega. Ni imel drugih prijateljev in edini, ki so mu nudili

nekakšno družbeno zavetje, so bili De Martinis in njegovi pajdaši. Drugič, ne pozabite, da so ostali pajdaši počenjali veliko hujše stvari, pri katerih obdolženec ni sodeloval, in da ga je De Martinis večkrat vabil k temu, da bi prodajal mamila, kljub temu pa ni nobenega dokaza, da bi Cosulich kdaj segal po mamilih, ne za lastno uporabo ne za preprodajo.

SODNICA: Dobro. Nam želite še kaj povedati o njegovi preteklosti in odraščanju, ali se lahko končno posvetimo kaznivemu dejanju, za katerega smo se danes zbrali tu?

ODVETNIK: Lahko obravnavamo kaznivo dejanje, gospa sodnica.

SODNICA: Prosim.

ODVETNIK: Kot dobro veste, se je dogodek pripetil 12. avgusta. Kot običajno, se je gospod Cosulich odpravil od doma, da bi v družbi »Ivana Groznega« preživel nekaj brezskrbnih ur v baru, kjer so se De Martinisovi prijatelji večkrat srečevali...

GLASBENI PREHOD – POPEVKA IZ LET 2000, NPR. EMINEM - LOSE
YOURSELF

SCENA 4 – BAR

HRUP BARA

IVAN: O, končno. Zmeraj pozen, Toni.

TONI: Oprosti, Ivan, nisem mogel prej.

IVAN: Saj ni važno, nič hudega. Pridisedi. Boš pivo? (glasno) Eno veliko pivo za mojega prijatelja, tu. In še eno zame. Sedi, sedi.

TONI: Hvala. Ej, si slišal zadnje novice? Včeraj je na shodu prišlo do pretepa med policijo in manifestanti, in Giovannija so pridržali, ker je pretepel policista.

IVAN: Prav mu je. Neumni neofašistični obritoglavec.

TONI: Kako? Ni bil tvoj prijatelj?

IVAN: Ah, ne, tisto ni nikoli bilo pravo prijateljstvo. Z njim sem se srečeval samo, ker je imel dobro razpečevalno mrežo okoli Sv.Ane. To ni prijateljstvo. Njemu ne bi nikoli ponudil piva!

TONI: Oh, ker že govorimo o psevdoprijateljih... Kaj ni tisti, ki je ravnokar vstopil v bar, tvoj bivši prijatelj Robert?

IVAN: Čakaj čakaj... Ja, res je on. Ha, predrzen!

TONI: Zakaj?

IVAN: Ker mi je dolžen še precej denarja... in nekaj drugega. Opazuj. (naglas, premakne stol) Hej! Hej, Robert!

ROBERT: (presenečen in nekoliko prestrašen) O, Ivan.

IVAN: Pridi, pridi sem bliže. Tako. Se ti ne zdi, da se ti ni splačalo vstopit v ta bar?

ROBERT: Ne, ne, saj vem, da sem ti še dolžen nekaj denarja. Saj sem ga nabral. Ne vsega, a lep del že. Sedaj ga nimam s seboj, a če hočeš, se vidiva kasneje...

IVAN: Ja, bi bilo boljše, ja.

ROBERT: Čez dve uri? Tukaj?

IVAN: Ne, ne tukaj. Tukaj je preveč ljudi, preveč radovednih oči. Se spomniš mojega stanovanja na ul. Valmaura? Tistega v drugem nadstropju? V katerem ne stanujem več?

ROBERT: Ja, ja.

IVAN: Tja prinesi denar. ... Kaj pa tisti drugi dolg, ki ga imaš z mano?

ROBERT: (nervozen) Kateri drugi dolg?

IVAN: Saj dobro veš, kateri. Ukradel si mi punco.

ROBERT: Ivan, saj veš, da ni tako.

IVAN: Bila sva prijatelja!

ROBERT: Ivan, ti je nisem ukradel. Laura te ni hotela več. Že dalj časa je razmišljal, da bi se oddaljila od tebe. In slučajno se je zaljubila vame, potem ko te je pustila.

IVAN: Skratka, si mi jo ukradel. Prej ali slej boš moral poravnat tudi to.

ROBERT: Zaenkrat ti prinesem denar. Daj, bodi razumljiv, Laure ti ne morem »vrnit«, nikakor se ne bi vrnila k tebi. To je večkrat poudarila.

IVAN: Saj je niti ne bi sprejel! Me ni vredna! Ampak vseeno boš moral na kak način poravnat, veš?

ROBERT: Dobro, se bova zmenila. Zaenkrat denar, ok?

IVAN: Čez dve uri. Valmaura.

ROBERT: Čez dve uri. Drugo nadstropje. (gre)

IVAN: Toni, pridi. Greva, da pripraviva sprejem za tega luzerja.

KRATEK GLASBENI PREHOD

SCENA 5 – STANOVANJE

RAHEL ODMEV, KER JE STANOVANJE PRAZNO; ZVONEC

IVAN: Pojdi odpret. In naredi, kot sva se zmenila.

TONI: V redu. (gre odpret vrata) Pridi, Ivan te čaka.

ROBERT: Hvala. O, kako čudno, kako zapuščeno zgleda to stanovanje. (koraki)
Ivan, tukaj imaš denar.

IVAN: Koliko si mi prinesel?

ROBERT: Nekaj več kot pol vsote. Več nisem mogel tako na hitro.

IVAN: Samo pol? Veš, da bodo medtem interesi na preostali del zrastle? Zaenkrat
sedi, tačas ko preštejem denar.

ROBERT: Kam, sem?

IVAN: Vidiš kakšen drugi stol tu notri?

ROBERT: Ne, ta je edini stol. Zadnjič ko sem bil v tem stanovanju, si tu živel z
Lauro in je bilo polno pohištva in vsega drugega... Bilo je živo... Zdaj je
prazno in pusto.

IVAN: Ja, tako je pač. Brez Laure ni imelo smisla, da ostjam tu. Sedi, sedi.

ZVOK PLASTIČNEGA STOLA, TAKOJ ZATEM ZVOK DEBELEGA
LEPILNEGA TRAKU

ROBERT: Ej, kaj delaš? Ivan, zakaj me držiš za roko? In ti, Toni, zakaj si mi
drugo roko zalepil na ročaj stola?

IVAN: Mirno, mirno! Bolj se upiraš, slabše bo.

ROBERT: Kaj delata? Pustita me!

ZVOK LEPILNEGA TRAKU IN PRERIVANJE/MIGANJE STOLA

ROBERT: Zakaj sta me zavezala na stol? Kaj hočeta?

IVAN: Pomiri se, sem ti rekel!

TONI: Ja, pomiri se. Vse zaman, da se upiraš, ta lepilni trak se ne bo pretrgal, niti če poskušaš na vso moč. Je ameriški.

IVAN: Če boš vlekel, si boš samo poškodoval zapestje. Verjemi, se ne splača.

ROBERT: Kaj... kaj... kaj hočeta? Zakaj? Saj sem ti prinesel denar, Ivan.

IVAN: Denar že, a kaj pa ono drugo?

ROBERT: Kaj drugo? Kaj bi ti moral še vrniti? Lauro? Saj sem ti že rekel, da ne bo nikoli...

IVAN: (surovo) Si rekel, ja! Misliš, da me to kaj tolaži, da si mi rekel, da se ne bo nikoli vrnila k meni?

ROBERT: In kako ti lahko pomagam? Kaj lahko naredim zate, če Laure ti ne morem vrniti, ker ni odvisno od mene?

IVAN: Kaj predlagaš ti? Nekaj mi moraš pač vrniti. Zahtevam povračilo!

ROBERT: Ne vem... Ti prinesem več denarja. Naslednjič ti podvojim kvoto denarja, ki sem ti ga še dolžen. Obogatel boš!

IVAN: Kaj praviš, Toni? Po tvojem bi bilo dovolj, da mi prinese več denarja?

TONI: Nnnne... ne vem...

ROBERT: Toni, te prosim!

IVAN: Po tvojem je dovolj, da mi prinese nekaj več denarja, potem ko me je oropal najvažnejše stvari v življenju? Potem ko mi je odvzel moje

življenje? Še sam je rekel, da je bilo to stanovanje živo, ko je bila tu Laura, zdaj pa je pustlo. Torej mi je odvzel življenje!

TONI: Nekako...

ROBERT: Toni...

IVAN: In sploh, kako bi lahko verjel nekemu, od katerega že dalj časa čakam, da izplača svoj dolg, in ki mi končno prinese denar, a je manj kot polovica celotne vsote? Kako bi mu verjel, da mi bo naslednjič prinesel vse in še več? Bi ti verjel taki osebi, Toni?

TONI: Ne vem... Verjetno ne. Ampak po mojem...

IVAN: Pazi, kaj rečeš, Toni.

ROBERT: Toni, te prosim!

TONI: ... po mojem bi ti moral vrniti kaj več kot samo denar. Če ti je odvzel življenje, mora vrniti več kot samo denar.

ROBERT: Ne!

IVAN: Tako se govori, Toni! Ti si res pravi prijatelj! Se strinjam. Če mi je odvzel življenje, bo moral plačat... z enakovredno valuto.

ROBERT: Ivan, ne nori. Ivan, pomisli, kaj delaš. Obljubim, da ti bom prinesel dvojno, ne, trojno vsoto! Že naslednji teden, če hoč...

IVAN: Boš čik?

ROBERT: ...Kaj?

IVAN: Boš čik, boš cigareto?

ROBERT: Ciga...

IVAN: Vsak obsojenec ima pravico do zadnje cigarete.

ROBERT: Zad... čakaj, čakaj!

ZVOK VŽIGALNIKA ZIPPO

IVAN: Jaz si bom prižgal eno. (puha) Boš tudi ti, Toni?

TONI: Rade volje.

ZVOK ZIPPA IN PUHANJA

IVAN: O, glej, moj vžigalnik je skoraj prazen. Še dobro, da sem prinesel ekstra gorivo, da ga napolnim.

ZVOK PLOČEVINKE, NATO POLIVANJE V CURKIH; SMEH TONIJA IN
PLJUVANJE ROBERTA

IVAN: Oh, kako sem neroden, del goriva se je polil... na Roberta.

SPET ZVOK POLIVANJA V CURKIH, ROBERT PLJUVA

IVAN: Joj, kako sem danes neroden!

TONI in IVAN: (se smejeta)

ROBERT: (še malo pljuva) Ivan, te prosim, te rotim, spusti me, dovolj si me prestrašil! Obljubim, da ti bom dal vse, kar si želiš, vse, kar imam. In Lauro bom prepričal, da...

IVAN: Molči! Kaj praviš, mu ponudim zdaj svojo cigareto?

TONI: Ja, prislužil si jo je.

IVAN: Na, drži. In ko se bo dovolj skrajšala, bo ogorek prišel v stik z gorivom in... PUF, bomo videli pravo Človeško Baklo iz filma Fantastični štirje!

TONI: (se smeje)

ROBERT: (izpljune cigareto) Ivan, prosim, ne, prosim! Toni, reci mu, naj ne dela tega! Pomagaj mi!

IVAN: O, glej. Cigareto je izpljunil in se je ugasnila. Toni, kaj ko bi mu dal svojo?

TONI: Svojo cigareto?

IVAN: Ja, Toni. In vsi vemo, da si z desno roko malo neroden. Zakaj mu ne vržeš z desno roko cigareto proti ustom, naj jo sam ulovi?

ROBERT: Ne, ne, ne! Toni, ne ga ubogat! Toni, prosim, ne! Kaj delaš? Ne, ne, neneneneneneneeeeeeeee! Aaaaaaa!

KRIKI SE PRELIJEJO V GLASBENI PREHOD (NPR. ODPEV PESMI BURN IT DOWN – LINKIN PARK ALI ODPEV PESMI HIGHWAY TO HELL – AC/DC)

SODNICA: (globoko zavzdihne) Odvetnik, podrobnosti o krvoločnem umoru sem že poznala, in resnici na ljubo, ni bilo prav nujno, da mi jih še enkrat priključete v spomin.

ODVETNIK: Vendar mislim, da je iz vsega povedanega precej jasno, da je bil tudi obdolženec žrtev, in sicer žrtev De Martinisa, ali Ivana Groznega, ki je tudi že priznal umor in je že bil obsojen. In še prej žrtev družbe, in še prej svojih staršev. Gospod Cosulich ni imel v sebi moralne moči, da bi se upiral takemu spretnemu manipulantu, zloglasnemu in surovemu zločincu, ki je v njem vzbujal strahospoštovanje in ga je popolnoma nadvladoval.

SODNICA: O tem bom odločala sama, gospod odvetnik. Dovolite, da se umaknem v svoj urad in pripravim razglasitev. Sodna obravnava se nadaljuje čez eno uro.

ZVOK VSTAJANJA MNOŽICE IN KORAKI TER VRATA, NATO KRATEK
GLASBENI PREHOD

SODNICA: Mir! Sedite.

ZVOK MNOŽICE, KI SEDE

SODNICA: Obdolženec, gospod Cosulich, prosim vstanite.

ZVOK VSTAJANJA

SODNICA: Bi še kaj povedali, predno preberem pravnomočno sodbo?

TONI: Da, gospa sodnica.

SODNICA: Prosim.

TONI: Kot veste, sem priznal, da sem bil soudeležen pri umoru. Vendar je glavni krivec bil Ivan, in če me on ne bi silil, ne bi bil niti zraven. On je iskal maščevanje zaradi Laure. Sam je načrtoval umor in pripravil v stanovanju vse potrebno. Z zvijačo me je porinil v zločinsko dejanje.

SODNICA: Kaj hočete s tem?

TONI: Gospa sodnica. Prosim usmiljenja. Vse življenje so me teptali in me zaničevali. Vse življenje so me porivali v to, da bi s surovostjo pokazal, da veljam toliko kot drugi. Vse življenje so me porivali v nasilje. In ko sem se znašel v nasilju, me prav tista družba, ki me je v njo silila, obsoja? Nisem nasilen po naravi, v to me je prisilila družba. Prosim usmiljenja.

HRUP V DVORANI

SODNICA: (udari s kladivom) Mir, mir! Gospod Cosulich, že celo jutro poslušamo vašo osebno zgodbo, s katero nas je vaš odvetnik skušal prepričati, da ste in ste vedno bili žrtev drugih. Po pravici povedano, se

mi smilite. Ne zato, ker bi uvidela, da ste res bili žrtev okoliščin ali žrtev družbe, temveč zato, ker ste preslepljeni in ne vidite, ali nočete videti, kaj ste, oziroma kaj ste postali. V vas vidim zelo malo človeškega.

Prositate usmiljenja? Želite si usmiljenja? A ste ga morda vi imeli do ljudi, ki so vam skušali pomagati, ko ste na šoli doživljali nasilje, ki je bilo rojeno iz predsodkov, ali pa ki ste ga tudi sami izzivali z besedami? Ste bili usmiljeni do prijateljice Eve, ki vas je branila in vam stala ob strani? In vaši materi, ki vam je vašemu obnašanju navkljub vedno izkazovala ljubezen? Ki vam je radodarno dajala vse, kar je imela? Ki vam je tudi pravilno svetovala, da se izogibate vpliva slabih znancev in prijateljev? In ste imeli kaj usmiljenja do Roberta, ki vas je do zadnjega prosil, da mu pomagate in ne ubogate Ivana? Ki vas je spet in spet prosil, da vsaj izrečete kako dobro besedo zanj, ki bi ga morda rešila pred smrtjo? Ki vas je v solzah prosil, da ne sodelujete pri umoru? Ponavljam, da se mi smilite. Ker ste res od rojstva naprej doživljali hude stvari. Vendar ste vse to hudo spreminjali le v sovraštvo. Vi ste imeli izvrstno, enkratno priložnost, gospod Cosulich. Vi bi lahko svetu dokazali, da se lahko življenjske težave, predsodke, neprestano nasilje, ki ste jih doživljali, spremeni in predela v ljubezen do drugega. Tega niste bili zmožni.

Obratno, vse hudo ste v sebi spremenili v stopnjevano sovraštvo, ki vas je nazadnje popeljalo do sodelovanja pri izredno okrutnem in krvoločnem umoru. Hudobija in pomanjkanje usmiljenja sta vas spremenila v zverino brez nikakršne sledi človeškega usmiljenja. Zato sem sklepala, da niste vredni nikakršnega usmiljenja z moje strani.

Gospod Cosulich, sodišče vas na osnovi tretjega odstavka 378. člena in v skladu s prvim odstavkom 87. člena obsodi na dosmrtno ječo. Imeli boste dovolj časa, da razmislite o svojem početju in o svojem življenju nasploh. Imeli boste čas, da se posvetujete z duhovnim pastirjem in da iščete odpuščanje pri Bogu. Dokazov za vašo krivdo je bilo preveč, da bi

vam lahko jaz izkazala usmiljenje. Tako je določilo sodišče in sodba je s tem pravnomočna. Odpeljite obsojenca.

UDARI S KLADIVOM, HRUP MNOŽICE SE PRELIJE V GLASBO

KONEC